

Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm (Atatürkçülük) (II)

İçeriği Yazan: [Mehmet ÇAĞIRICI](#) [1] Zaman: Çar, 15/05/2013 - 19:23

Referans İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(I\)](#) [2]

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

Makalemizin birinci bölümünde **Bilimsel Sosyalizm** ve **Kemalizm** kavramlarının **bilimsel ve yöntemsel işlevine** değinmiştik. Bu bölümde; tarih kitaplarında “Yakın Çağ” olarak öğretilen, geçmişte olan önemli tarihi olayları kronolojik olarak **sadece sonuçları** itibariyle sıralı bir biçimde sunulan bir dönemi, biz **materyalist tarih** anlayışı ile kısa ve özet olarak değerlendirmeye çalışacağız. Materyalist tarih anlayışından maksadımız; Yakın Çağın **içeriğini ve özünü** ortaya koymak için, bu çağın tarihsel olaylarını, sınıfsal nitelikleriyle, maddi nedenleriyle, iç mekanizma ve dinamikleriyle ve gelişimin yönü ve koşullarıyla ele almaktır. Yakın çağın; insanlığın toplumsal gelişme ve ilerlemesinde yerini ve rolünü iyi anlamadan, bugünkü dünyamızı anlamak çok zordur. Çünkü geçmişin ortaya koyduğu olay ve olgular günümüzün koşullarıdır.

Bir kez daha yinelemekte fayda var. **Bilimsel Sosyalizm** ve **Kemalizm** kavramları; **bilimsel, genel** geçerli fakat **soyut** toplumsal gelişim yasallıklarını ve ilkelerini **teorik** düzeyde içeren ideolojileri ifade etmektedirler. Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm; uygulandıkları ülkelerin somut koşullarına bağlı olarak, **ayrı ayrı** veya **birlikte toplumsal analizlerde kullanılan bilimsel yöntemlerdir**.

Her iki yöntemin en önemli **ortak** yönü, altını çizelim; **bilimsel** olmalarıdır! **Farkları** ise **uygulama alanlarıdır**. Bilimsel Sosyalizmin uygulama alanı, kapitalizmin eleştirisiyle sosyalizmin teorik ilke ve ön görüşleri iken **Kemalizm**’in uygulama alanı ise; **emperyalizme bağımlı** veya onun **yarı veya yeni sömürgesi** durumundaki **gelişmekte** olan ülkelerdeki **ulusal bağımsızlık ve kurtuluş hareketinin** ilke ve düşüncelerinin sistematik olarak geliştirilmesidir.

Bilimsel Sosyalizm ile Kemalizm birbirlerinin seçeneği değildirler. Aksine, adeta birbirlerinin ikiz kardeşidirler. Birbirlerini dışlamadıkları gibi; tam tersine, Bilimsel Sosyalizm, Kemalizm’i tamamlar. Yani tarihsel süreç içinde; **antiemperyalist ulusal demokratik devrimleri zorunlu olarak, sosyalist devrimin takip etmesi** gerekir. Aksi halde emperyalizm; özgürleşmiş ve bağımsızlığına kavuşan ulusları, Türkiye’de olduğu gibi, yeniden bağımlı hale getirerek gelişimine ve ilerlemesine engel olur.

Kapitalizm, Emperyalizm, Sosyalizm, Liberalizm, Faşizm vs. gibi kavramlar, evrensel olarak aşağı yukarı bütün dillerde aynı sözcüklerle ifade edilirler; fakat **Kemalizm** (Atatürkçülük) ideolojisi, dünya siyaset literatüründe daha çok **Ulusal Kurtuluş Hareketi** (National Liberation Movement) olarak adlandırılmıştır. Günümüz Türkiye’inde ise halen geniş bir çevrede Kemalizm, onun evrensel değeri iyi anlaşılmadan, sadece milli (ulusal), yani ülkemize özgü bir program olarak değerlendirilmektedir.

İçinde bulunduğumuz zamanın ve dünyanın bugünkü koşulları ve gerçekliği; insanlığın yaşadığı son 250-300 yıllık tarihinin bir sonucudur, diyebiliriz. Bu nedenle bu dönemin kaba bir kronolojik gelişim çizgisi içinde, materyalist tarihin yöntemleriyle, yani **sınıfsallık** ve **üretim tarzı** kategorik kavramlarını kullanarak kısa bir analizini yapmaya çalışacağız.

Avrupa’da ilk önce İngiltere’de filizlenen **kapitalizm**; Britanya Krallığına karşı 1689 yılında demokratik parlamentarizmi zorla, savaşla kabul ettirmesinden sonra, büyük bir atılama geçmiş; 1789 Fransız, daha sonra 1848 Alman devrimleriyle **bütün Avrupa’ya yayılmıştır**.

Yukarıda adı geçen aynı zaman dilimi içinde, gemicilikte güçlü ve başarılı olan Avrupa’nın bazı ülkeleri (İspanya, Portekiz, Hollanda vs. gibi); deniz aşırı, Afrika, Asya ve Amerika kıtalarında **sömürgeler** elde ederek; esir, hammadde ve emtia ticaretinden elde ettikleri aşırı kâr ve rantlarla daha da çok zenginleşmişlerdir.

19. yüzyılın sonuna doğru, hemen hemen bütün Avrupa ülkeleri kapitalist sistemde yaşadığı ile kalmamış; sanayi devrimini yapan, gelişmiş zengin ve güçlü ülkeler (**İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya ve Rusya**) devasa sermaye birikimiyle **emperyalist nitelik** kazanmışlardır.

Emperyalizm olgusu; öyle bazı güçlü devletlerin, öznel, keyfi ve bireysel tutkularının, ihtiraslı siyasetlerinin bir ürünü değildir. Tam tersine; Lenin’in bilimsel analizine göre emperyalizm, gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelerdeki sermayenin yoğunlaşarak tekelleşmesi, aynı zamanda tekelleşen banka ve reel sermayelerin çeşitli biçimlerde kaynaşarak (kartel, tröst, holding vs. gibi) olağanüstü güçlenmesiyle oluşan bu ülkelerdeki **ulus dışına taşan** devasa şirketlerinin ve devletlerinin, kapitalist yeniden üretimin **“zorunlu genişleme yasasından”** kaynaklanan **nesnel bir düşünce ve davranış olgusudur**.

Kapitalizmde **yeniden üretimin genişleme yasası**; aralarındaki rekabet nedeniyle zarar ederek iflas etme riski olduğundan, sermayedarların, olabildiğince kârlarını maksimize etmek amacıyla **üretimi** ve dolayısı ile **tüketimi** daima **genişletme ve büyütme** davranış içgüdüsüdür.

Elbette; ekonomik büyüme, aynı zamanda toplumsal gelişimin bir ihtiyacıdır. Çünkü bir yandan toplumun genellikle nüfusu artarken, diğer yanda insanların tüketim ihtiyaçları da artmaktadır. Dolayısı ile ekonomik büyüme, bu sorunların çözümü için, yani hem yeni istihdam olanaklarının yaratılması hem de yeni maddi ihtiyaçların tatmini için gereklidir.

Ancak devasa tekelci şirketlerin az sayıda özel bireylerin ellerinde toplanması (oligarşi) ve bu oligarşinin, yukarıda anlatmaya çalıştığımız nedenden dolayı doymak bilmez kâr hırsı; bu zorunlu ekonomik büyümeyi **kendi ulusal sınırlarının dışına** taşırmaya zorlar! Dolayısı ile tekelci oligarşi, zenginlik ve itibarlarının yardımıyla denetim altına aldığı kendi ülkelerindeki devleti, diğer ulusların yer altı ve yerüstü zenginliklerini ele geçirmeye, o ülkeleri sömürgeleştirmeye yönlendirir. Çünkü oligarşi için; sermaye birikimi demek, sermaye ihracatının ve yatırım alanlarının genişlemesi ihtiyacının da artması demektir; üretimin büyümesi demek, daha fazla enerji ve hammadde ihtiyacının da büyümesi demektir ve nihayet tüketimin durmadan artırılması ise daha geniş emtia piyasalarının fethedilmesi demektir.

Bütün bu objektif nedenlerden dolayı, emperyalist ülke ve şirketler; dünyayı ülke, bölge ve kendilerine bağımlı veya sömürge ulus olarak, kendi aralarında paylaşma ihtiyacını duyarlar. Paylaşmada ölçü güçtür. En güçlü olan, en büyük aslan payını alır.

II. Dünya savaşına kadar İngiliz emperyalizmi, üzerinde güneş batmayan imparatorluk olarak emperyalist devletlerin lideri idi. İngiliz emperyalizminin çöküşünü hızlandıran en önemli tarihi faktör, Mustafa Kemal Atatürk’ün tarih sahnesine çıkarak, Türkiye’de Ulusal Kurtuluş Hareketlerini ateşlemesidir. Bu hareketle İngiliz emperyalizmi, çok büyük sömürge ve nüfus bölgelerini kaybetmek zorunda kalmıştır. Hatta öyle ki 2012 Mart ayında İngiliz ordusunda yapılan bir ankette, İngiliz tarihinin en büyük düşmanı olarak, Mustafa Kemal Atatürk seçilmiştir.

İngiliz emperyalizminin liderliği, II. Dünya savaşına kadar sürmüştür. II. Dünya savaşının sonunda; hiçbir ahlaki, insani ve vicdani değeri dikkate almadan, salt güç gösteri yapmak için tarihte ilk ve son kez Japonya’da iki kente atom bombası atarak yüzbinlerce masum sivil insanı katleden ABD, emperyalizmin liderlik tahtını ele geçirmiştir.

Tarihsel bir şans ve fırsatla nesnel olarak gelişip güçlenen emperyalist devletler, bu güç ve zenginliklerini artırmak için yine bu güç ve zenginliklerini yeni pazarların, yeni nüfus bölgelerinin ve sömürgelerin fethi için kullanmaktadırlar. Emperyalistlerin hedefinde daima, güçlendikleri oranda en

başta eski sömürgecilerden sömürge ülkeleri veya gelişmemiş veya henüz gelişmekte olan ülkeleri ele geçirmek ve dünyanın diğer ülkelerindeki yer altı ve yer üstü zenginlikleri talan etmek vardır.

Bilindiği gibi, emperyalist devletler, aralarında gruplaşarak; I. Dünya Savaşında kendilerinin **yarı sömürgesi** durumundaki zengin petrol kaynaklarına sahip Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını, paylaşmak istemişler; Ortadoğu, Asya ve Afrika'da birçok sömürge ülke, milyonların katledildiği bu savaşta el değiştirmiştir.

Ancak toplumsal olaylar, öyle tek bir sosyal gücün belirlediği, tek yönlü hareketler değildir. Örneğin paylaşım amacıyla emperyalistlerin başlattıkları I. Dünya Savaşının sonunda, ilerici insanlık adına saldırgan **emperyalizme karşı** iki karşı güc tarih sahnesine çıkmıştır:

- 1917 Ekim ayında Lenin'in liderliğinde emperyalizmin Avrupa'daki en zayıf halkası olan Rusya'da işçi sınıfı **sosyalist devrimi** gerçekleştirmiştir;
- 1919 yılında ülkemiz Türkiye'de Kemal liderliğinde Kuvayı Milliye (Ulusal Güçler) **Ulusal Kurtuluş'un** ateşini yakmışlardır.

I. Dünya Savaşındaki paylaşımdan eli boş dönen Alman emperyalizmi, daha sonra Hitler faşizmini inşa ederek II. Dünya savaşıyla SSCB dâhil bütün Avrupa'yı ele geçirmeye çalışmıştır. Ancak SSCB ve diğer demokratik güçlerin güç birliği ile Alman emperyalizminin bu planları boşa çıkarılmıştır.

II. Dünya savaşı sonrası dünyada ilerici toplumsal hareketlerin en önemli unsuru olan sosyalizm, Doğu Avrupa'ya da yayılarak daha da güçlenmiştir. Ayrıca kapitalist işçi hareketleri, sınıf mücadelelerinde yeni mevziler kazanarak, sosyal haklarını çok genişletmişlerdir.

Fakat II. Dünya Savaşı sonrası en çok güçlenen hareket, **Kemalizm'in** başlattığı **Ulusal Kurtuluş hareketi** olmuştur. Özellikle Asya kıtasında dünyanın en kalabalık ulusları olan Hindistan'ın 1947 yılında, Çin'in 1949 yılında Milli Demokratik devrimlerle sömürge olmaktan kurtulup bağımsızlaşmaları, Asya'da bütün diğer sömürge ülkelere cesaret vererek ayaklandırmıştır.

Dünya gericiliğinin cephesi olan emperyalizm ile dünya ileri güçlerin liderliğini yapan sosyalist ülkeler, özellikle de SSCB arasındaki "Soğuk Savaş" denen psikolojik savaş ortamında; 50'li ve 60'lı ve 70'li yıllarında Afrika kıtasının sömürge ülkeleri, birer birer özgürlüğü seçerek bağımsızlarını ilan etmişlerdir.

1970'li yılların ortalarında dünya güçler dengesi; emperyalizmin aleyhine, sosyalist ülkeler, bağımsız milli devletler ve kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketlerinden oluşan toplam ilerici güçlerin lehine bir durumdadır.

1970'li yılların sonlarına doğru; SSCB ve Doğu Avrupa reel sosyalist ülkelerde ekonomik, toplumsal ve siyasi kriz ilk işaretini verir vermez, emperyalizm, **Neoliberal** ekonomi politika ile dünya çapında **Küreselleşme** denen bir atağa kalkmıştır. Neoliberal emperyalist atağın öncüleri, zamanın ABD Başkanı Roland Reagan ve Britanya Birleşik Krallığın yine aynı dönem Başbakanı "demir leydi" lakaplı Margaret Teacher' dir.

Küreselleşmenin ana hedefi, ulus devletlerdeki kamu mülkiyetinde olan üretim ve finans şirketlerinin yeniden özelleştirilmesi, küresel finans kapitalin sınır ötesi operasyonlarına engel olan ulusal önlemlerin tasfiyesi, güçlü ve büyük ulus devletlerin parçalanarak küçültülmeleri, kapitalist üretim ilişkilerinin bütün yer küresine yayılmasıdır.

Gelecek bölümde; dünyamızın toplumsal gelişim analizine, 1990 yıllarının başında insanlığın ilerici güçlerinin yenilgiye uğramasıyla üstünlüğün nasıl geçici bir süre için emperyalizmin eline geçtiği konusuyla devam edeceğiz.

Mehmet ÇAĞIRICI

mehmet.cagirici@politikadergisi.com [3]

Devam Eden İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(III\)](#) [4]

Devam Eden İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(IV\)](#) [5]

Devam Eden İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(V\)](#) [6]

Devam Eden İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(VI\)](#) [7]

Yorumlar

- [Bilim/Kuramsal](#) [8]

Kaynak URL (18/04/2024 - 13:58 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-ii>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/mehmet-cagirici>

[2] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-i>

[3] <mailto:mehmet.cagirici@politikadergisi.com>

[4] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-iii>

[5] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-iv>

[6] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-v>

[7] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-vi>

[8] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>